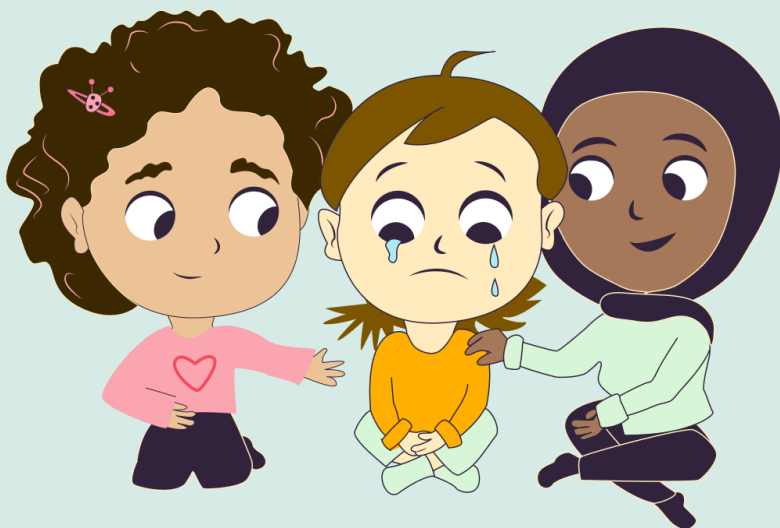

Teema Tunteet

Lukuhumo

Teema: Tunteet

Johdanto (molemmille kielitasoille)

Tunteista puhuminen ja niiden tutkiminen on tärkeää sekä itsensä että muiden ymmärtämisen kannalta. Lasten tunnetaitojen vahvistaminen tunteiden havaitsemisen, tiedostamisen ja nimeämisen kautta on mainittu myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.

Kielitaso: Helpompi kielellinen taso

Kysymykset

Näytä lapsille kuvia teemaan sopivista kirjoista. Käytä kuvia keskustelun tukena. Lapset, jotka eivät vielä osaa ilmaista itseään sanallisesti, voivat osoittaa kirjan kuvia, äännellä tai elehtiä.

- Mikä tekee sinut iloiseksi?
- Miltä kehossasi tuntuu, kun olet iloinen?
- Mitä sinulla on tapana tehdä ollessasi iloinen?
- Mistä tunnistaa, että joku on iloinen?
- Oletko ollut joskus surullinen? Miltä se tuntui?
- Mitä sinulla on tapana tehdä ollessasi surullinen?
- Mitä haluat muiden tekevän, kun olet surullinen?
- Mistä tunnistaa, että joku on surullinen?
- Miltä kehossasi tuntuu, kun olet peloissasi?
- Pelkäätkö jotain? Mitä?
- Mitä haluat muiden tekevän, kun sinua pelottaa?
- Mistä tunnistaa, että joku on peloissaan?
- Oletko ollut joskus vihainen?
- Miksi tulit vihaiseksi?
- Miltä kehossasi tuntuu, kun olet vihainen?
- Mistä tunnistaa, että joku on vihainen?

Käsitteet

iloinen – tuntee iloa

vihainen – tuntee ärtymystä

surullinen – tuntee alakuloisuutta

peloissaan – tuntee pelkoa

nauraa – ääni, joka syntyy kehosta, kun tunnemme iloa tai koemme jotain hauskaa

itkeä – kyynelehtiä

lohduttaa – rauhoittaa jotakuta, joka on surullinen

huutaa – karjua, ärjyä

hymyillä – vetää suupielet ylöspäin kohti silmiä

väristä – täristä

kasvot – se osa päätä, jossa on silmät, nenä ja suu

kyynel – pisara, joka tulee silmästä

keho – kaikkien sisäisten ja ulkoisten kehonosien ja elinten kokonaisuus

Aktiviteetit

Leikki

- Asettukaa lasten kanssa suuren peilin eteen. Rohkaise lapsia esittämään eri tunnetiloja ja katsomaan samalla itseään peilistä. Keskustelkaa siitä, miltä eri tunteilta esitettävät ilmeet näyttävät.
- Valmisteleva muistipelikortit tunteista. Valitse muutama tunne kuten ilo, suru, viha ja pelko. Etsi netistä ilmaisia kuvia tulostettavaksi. Pelatkaa yhdessä ja keskustelkaa muistipelikorttien tunteista.
- Leikkikää jotakin erityisen hauskaa leikkiä. Keskustelkaa lasten kanssa siitä, mitä leikissä tehtiin ja miltä se tuntui kehossa.
- Leikkikää nukeilla, eläimillä tai satuhahmoilla. Kuvitelkaa, että ne ovat esimerkiksi surullisia, ja keskustelkaa siitä, miten voisitte yhdessä parantaa niiden oloa. Rohkaise lapsia osallistumaan leikkiin ja ilmaisemaan valittua tunnetta sekä sanallisesti että ei-sanallisesti.

Musiikki ja liikunta

- Valitse iloista musiikkia yhdessä kuunneltavaksi. Liikkukaa musiikin tahdissa. Keskustelkaa sitten millaisen tunteen musiikki välitti, miltä se tuntui kehossa ja mitä liikkeitä teitte.
- Kuunnelkaa teemaan liittyvä kirja ja keskustelkaa siitä. Näytelkää eri tunteita kirjaa apuna käyttäen. Jos näyttelemineen on lapsille uutta, voivat he aluksi matkia aikuista. Ennen näyttelemistä on hyvä kerrata kirjan avulla erilaisia tunteita ja keskustella siitä, mitä henkilöt tai hahmot tekevät tuntiessaan niin.
- Laulakaa jotakin iloista laulua. Liikkukaa laulun tahdissa ja keskustelkaa siitä, mitä teitte ja miltä se tuntui kehossa.
- Tehkää liikkeitä eri verbeihin ja tunnetiloihin liittyen. Mitä teemme kun olemme iloisia? Ehkä hypimme, tanssimme, nauramme tai pompimme. Mitä teemme, kun pelkäämme? Saatamme väristä, sulkea silmämme, täristä ja niin edelleen.

Luovuus, kuvataide ja muotoilu

- Tunteita voi kuvata eri värein. Mitä värejä lapset yhdistävät iloon, suruun, pelkoon ja vihaan? Ohjeista lapsia valitsemaan yksi tunne ja maalaamaan se. Keskustelkaa sitten teoksista. Lapset kertovat valitsemastaan tunteesta ja teoksessa käyttämästään väristä.
- Askartele tunnetilakortit tai tulosta valmiit kortit Internetistä. Aseta kortit kuvapuoli alaspäin. Lasten tehtävänä on nostaa pöydältä yksi kortti kerrallaan. Keskustelkaa yhdessä kortissa olevasta kuvasta. Mitä tunnetta kortti esittää? Mistä tunnistamme sen? Miltä kortin tunne tuntuu kehossa?
- Tehkää kuvaretki, eli selatkaa teemaan liittyvää kirjaa ja keskustelkaa sen kuvista lukematta tekstiä. Mitä tunteita kuvissa voi nähdä? Miltä henkilöt tai hahmot näyttävät? Mitä he tekevät? Lapset, jotka eivät vielä osaa ilmaista itseään sanallisesti, voivat osallistua osoittamalla kuvia sekä käyttämällä elekieltä ja ilmeitä. Jos lasten on vaikea vastata sanallisesti, auta heitä pukemaan vastauksensa sanoiksi.

Kielitaso: Haastavampi kielellinen taso

Kysymykset

Näytä lapsille kuvia teemaan sopivista kirjoista. Käytä kuvia keskustelun tukena.

- Oletteko kuulleet aiemmin sanan tunteet? Mitä eri tunteita tiedätte?
- Miten voi tunnistaa että joku on esimerkiksi vihainen, iloinen tai surullinen?
- Mikä tekee sinut iloiseksi?
- Kuinka voimme saada muut tuntemaan iloa?
- Mistä tunnistaa, että joku on surullinen?
- Miten voimme lohduttaa jotakuta, joka on surullinen?
- Pyydätkö usein anteeksi? Milloin voi sanoa anteeksi? Riittääkö vain, että sanoo anteeksi vai onko jotain muuta, mitä tulisi ottaa huomioon?
- Miltä kehossasi tuntuu, kun olet huolestunut?
- Huolestuneena voi helpottaa, kun tekee jotain mieluisaa. Mitä sellaista sinä voisit tehdä?
- Miten voimme auttaa jotakuta, joka on huolissaan?
- Oletko ollut joskus vihainen? Mistä tulit vihaiseksi?
- Miltä kehossasi tuntui, kun olit vihainen?
- Mitä teit, jotta vihan tunne meni ohi?
- Miltä kehossasi tuntuu, kun olet kateellinen?
- Miksi ihmiset tuntevat kateutta?
- Oletko tuntenut joskus kateutta? Kerro siitä.

Käsitteet

- tunne – kehollinen kokemus
- ilo – tuntea itsensä iloiseksi
- viha – tuntea itsensä vihaiseksi
- surullinen – tuntea itsensä alakuloiseksi
- ärsyyntynyt – tuntea ärtymystä ja kiukkua
- pelko – tuntea pelkoa jotakin kohtaan
- huolissaan – tuntea huolta
- rauhallinen – hallita tunteitaan
- pettynyt – olla tyytymätön, surullinen
- kateellinen – tuntea kateutta
- pyytää anteeksi – pahoitella käytöstään tai sanomisiaan
- kaivata – tuntea ikävää jonkin asian perään, joka oli ennen, mutta ei ole enää
- epäreilu – kohdella ihmisiä eri tavalla
- tyytyväinen – tuntea iloa ja tyytyväisyyttä
- mieliala – tunnetila

Aktiviteetit

Leikki

- Valmistelee muistipelikortit tunteista. Valitse tunteet ja korttien määrä lasten kielitaidon mukaan. Etsi netistä ilmaisia kuvia tulostettavaksi. Pelatkaa yhdessä ja keskustelkaa muistipelikorttien tunteista.
- Asettukaa lasten kanssa suuren peilin eteen. Rohkaise lapsia esittämään jotakin tiettyä tunnetta ja katsomaan samalla peilistä sekä itseään että muita. Mitä yhtäläisyyksiä he huomaavat toistensa ilmeissä? Entä eroja?
- Anna lasten ehdottaa leikkejä, jotka tekevät heidät erityisen iloisiksi. Leikkikää leikkiä ja keskustelkaa sen jälkeen, miltä kehossa leikin aikana tuntui ja mistä tunne mahtoi johtua.

Musiikki ja liikunta

- Millaisia tunteita musiikki voi herättää? Kuunnelkaa eritempoista musiikkia sekä duurissa että mollissa. Liikkukaa musiikin tahtiin. Keskustelkaa lasten kanssa millaisia tunteita musiikki herätti, miksi juuri nämä tunteet tulivat esiin ja mitkä liikkeet sopivat musiikkiin.
- Anna lasten ilmaista eri tunteita soittimien avulla, yksi tunne kerrallaan. Miten voimme soittaa, kun olemme iloisia, surullisia tai vihaisia? Johdatellaksesi lapsia tehtävän suorittamiseen, voitte ensin kuunnella musiikkia, joka ilmentää selkeästi tiettyä tunnetta ja keskustella siitä.
- Kuunnelkaa teemaan liittyvä kirja ja keskustelkaa siitä. Näytelkää eri tunteita kirjaa apuna käyttäen. Ennen näyttelemistä on hyvä kerrata kirjan avulla erilaisia tunteita ja keskustella siitä, mitä henkilöt tai hahmot tekevät tuntiessaan niin.
- Esittäkää vuorotellen jotakin tunnetta. Lapset esittävät tunteita toisilleen, ja muut arvaavat, mikä tunne on kyseessä.

Luovuus, kuvataide ja muotoilu

- Tehkää kuvakollaaseja, jotka ilmentävät tiettyä tunnetta. Voitte esimerkiksi leikata kuvia ja värejä aikakauslehdistä ja liimata ne suurelle paperille. Anna lasten esitellä oma kollaasinsa ja kertoa, miksi he valitsivat juuri nämä värit ja kuvat.
- Tehkää kuvaretki, eli selatkaa teemaan liittyvää kirjaa ja keskustelkaa sen kuvista lukematta tekstiä. Mitä tunteita kuvissa voi nähdä? Miltä eri tunteet näyttävät kuvissa? Onko tunteita helppo tunnistaa kuvista? Onko tunteita, joita emme tunnista? Mistä se johtuu?
- Askartele tunnetilakortit tai tulosta valmiit kortit Internetistä. Aseta kortit kuvapuoli alaspäin. Lasten tehtävänä on nostaa pöydältä yksi kortti kerrallaan. Keskustelkaa yhdessä kortissa olevasta kuvasta. Mitä tunnetta kortti esittää? Mistä tunnistamme sen? Onko kukaan meistä tuntenut joskus kuvan tunnetta? Milloin? Miltä se tuntui? Mitä haluaisimme muiden tekevän, kun tunnemme näin? Miten voisimme auttaa muita, jos he tuntevat näin?
- Internetistä löytyy värityskuvia, joissa on tyhjät kasvot. Tulosta niitä lapsille ja anna heidän piirtää kasvoille ilme, joka kuvastaa valittua tunnetta. Voitte käyttää apunanne kuvia teemaan liittyvistä kirjoista. Jatkaessanne eri tunteiden käsittelyä, lapset voivat piirtää lisää ilmeitä eri tunteille.